Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

De preparatione ad missam et pollutione nocturna

urn:nbn:de:bsz:31-300764

Visual Library

Inde ſalutis ſpem concipe/te recreans:
Collige vel firmum ſolamen in hac ratione
Lucenti ſpeculo quam docet alma fides.
Omnis in hac vita peregrinans tendit ad illam
Celeſtis patrie perpetuam requiem/
Scis quam gaudendũ quanto plauſu iubilãduꝫ
Tali dum requie perfruitur morieris.
Si purgandus adhuc retinetur letificeris/
Premia celorum ꝙ ſibi certa manent
Nil vltra peccare poteſt/nullo diſcrimine vitam
Perdere celeſtem/fine ſuo ſtabilis/
Iudicio domini iuſto ſi forte/quod abſit
Perditus eſt/cur fles fletus/ianiter eſt.
Cor tenerum forſan/pietas/natura ve pungit
Rumpi conſuete fedus amicicie
Bos ⁊ iumentum iuga ſe ſocialia plangunt
Perdere/nonne magis eſt ſocialis homo.
Te minus hinc miror raulinam flere ſororem
Aſſiduis que te fouit in obſequijs
Eijce triſticiam ſeculi cauſat quia mortem
Pro ſolo ſapiens crimine rite gemit.
Aſpera ſit ſors/ſit vel proſpera/nil nocet vlli
Si per peccatũ deſit abuſus ei.
Adde voluntati tua ſit conformis oportet
Diuine/quid aget murmur in oppoſitum.
An bona mors fratris/carnalia vincla reſoluens
Quo caperet celum liber et emeritus.
Fraternalis amor dedit hanc mortẽ/quia peſte
Dum fouet infectos/contagione perit.
Hac de valle deus eduxit eum properanter/
Vlterius ne fraus hoſtica deciperet.
At varijs noſtra verſatur vita periclis/
Omne repletur iter retibus et laqueis/
Tendimus ad patriam ſuſpiramusꝙ gementes
Quam raulina ſoror quam nicolaus habet.
Hactenus hec volui tibi frater ſcribere/ quo mens
Fortis et equa ſuam noſtra petat patriam.
Illic cernere nos/dare viuas reddere voces
Fas erit/et quicquid cor petit/illud habet.
Oremus tandem pro defunctis/vt et ipſi
Sint memores noſtri cum bene fiet eis. Finis

Tractat' eiuſdem

de preparatione ad miſſam et pollutõne nocturna.

D Ubitatum eſt apud me frequẽter et diu preſertim poſt ſuſceptum ſacerdotium/ ſi quis nocturno pollutus ſomnio a celebrando miſſam ceſſare deberet. Expertus ſum ſimiliter multos preſerti religioſos ⁊ nouiſſime quendã pre ceteris tali dubitatõnis ſcrupulo non parũ turbatos. dum ex vna parte eos ad celebrandũ trahit deuotio ex altera timor offenſe reprimit Tãdem effectus ſuper hac re certior/ tum ex doctorum ſacrorũ lectõne/tum exptoꝝ et virtuoſoꝝ cõſultatõe et exẽplo. tũ poſtre

mo ex ipa rōis ⁊ experimētalis cognitōis at
teſtatōe/ inductus ſum vt ꝯſideratōes ali/
quas breues ⁊ nō prorſus inutiles ſuper
hac celebratōis materia cōponerē. eas iu
dicio melius ⁊ ſincerius ſapientium ſuppo
nendo. Conſiderationū hmōi q̄dā erunt
acceſſorie. quedā ꝑ directū rn̄ſiue Precor
autē dari veniā ſi forſan ipurius loq̄ndū
erit. qm̄ morbꝰ talis ē q̇ vix alit̄ detegi vix
pulcrioribꝰ medicamētis ſanari poteſt.

Conſidera. prima.

Nullus hꝫ certitudinē euidentem
abſq̄ʒ dei reuelatōne ſpeciali ꝙ ſit
ſufficiēter diſpoſitꝰ ⁊ dignꝰ ad ce/
lebranda miſſe miſteria. Pꝫ qꝛ tūc poſſet
aliquis euidēter cognoſcere ſe eſſe in gra/
tia gratū faciēte. ⁊ ꝙ ſufficiēter fecit q̄cq̄d
req̄rit̄ ad hoc ꝙ deꝰ ſibi grām hāc infude/
rit. ꝙ inſuꝑ nullū ponit obicē ex ꝑte aliq̄
ad hmōi gratie ſuſceptōem Denicq̄ʒ ſciret
euidenter ꝙ rite conſtitutus eſt ſacerdos.
ad habendū ꝑtātem nullatenꝰ impeditus
⁊ ſimilia multa q̄ ſunt pure ꝯtingentia. ⁊
que ſciri nō pn̄t infallibilit̄/ abſq̄ʒ dei reue
latōe ſpeciali. Preterea q̇s neſciat poſſe fi
eri/ vt homo det̄ in reprobū ſenſum/ ex de
meritis p̄cedentibꝰ vt nō videat pctā ſua.
⁊ ita nihil ſibi conſciꝰ ſit. nō tn̄ in hoc eſt
iuſtificatus/ ꝑut apl̄s formidando teſtat̄
Forſan eſt talis cōparꝰ ipi Aman ſuꝑbo.
q̇ ad cōuiuiū heſter venit/ reputās hoc ſi
bi ad honorē eſſe p̄cipuū/ q̄ð ſibi erat ad
ſuſpendiū. Quis ſcit ſi auditurꝰ eſt Ami
ce quō huc intraſti nō hn̄s veſtē nuptialē
Forſan denicq̄ʒ talis annumeratꝰ eſt inter
illos de q̇bus ꝓpheta: nō tā imp̄catiue q̄ʒ
prenūciatiue dixit. Fiat mēſa eoꝝ coram
ipſis in laqueū ⁊ in retributōes ⁊ in ſcan
dalū. Obſcurent̄ oculi eoꝝ ne videant. et
dorſum eoꝝ ſemꝑ incurua. Effunde ſuꝑ
eos irā tuā ⁊ furor ire tue cōp̄hēdat eos
Fiat habitatio eoꝝ deſerta. ⁊ i tabernacu
lis eoꝝ nō ſit q̇ inhabitet. Videtis q̄ʒ ex/
timeſcenda ſententia/ ſi miſtico ſenſu vti
mur/ ꝯtra quoſdā ad ſacrā eucharyſtie mē
ſam accedētes indicat̄. p̄ſertim cū dicitur.
Obſcurent̄ oculi eoꝝ ne videāt. Et cōfor
miter ad illō/ apl̄s intonat ⁊ minat̄. Qui
indigne inq̇t mādūcat ⁊ bibit/ iudicium
ſibi mādūcat ⁊ bibit. Et rurſus ꝓpter hoc
inter vos multi imbecilles ⁊c̄. Hec ibecil
les. ⁊ cetera. Hec imbecillitas et hec dor/
mitio/ magis ad animam q̄ʒ ad corpus/
referēde ſunt puto. Conſtat autem ꝙ hec
oīa certitudinē euidētie tollūt ab aliquo
ſuꝑ ſua ad celebrandū dignitate.

Conſideratio. II

Ad digne celebrandum/ ⁊ abſq̄ʒ te
meraria p̄ſumptōe ⁊ imputabili/
tate ad nouū peccatū/ non req̄rit̄
talis euidētie certitudo ſuꝑ celebrātis di/
gnitate. Pꝫ. qꝛ nullꝰ tūc q̄ʒtūcūq̄ʒ iuſtꝰ et
purꝰ/ deberꝫ celebrare. nec hoc poſſꝫ abſq̄ʒ
diſcrimie: ſi nō fieret ei reuelatio ſpecialis
Sufficit ergo certitudo talis q̄lem i ma/
teria morali cōſueuimꝰ expetere ⁊ capere.
Que certitudo poteſt appellari certitu/
do moralis aut ciuilis. ſicut prudēter lo/
quebat̄ phs primo Eth. dicens. iij. c. Di/
ſciplinati eni eſt/ intantū certitudinē inq̄
rere ſm̄ vnūq̇dq̄ʒ genus/ inquātū natura
recipit. Ad hanc certitudinē moralē ſuffi
cit vt pl̄imū/ ꝙ homo accedēs ad miſſam
diſcuſſerit conſciaꝫ ſuā ſicut feciſſet ꝑ ma
gna re lucranda aut incōmodo graui eui
tando. ⁊ ꝙ nō ſit ſibi cōſcius poſt hanc di
ſcuſſionē de pctō mortali/ aut de ꝓpoſito
peccādi mortaliter/ ꝙ inſuꝑ nō ꝯgnoſcat
ſe aliud impedimentū legitimū ꝑ excōica
tionem aut irregularitatem habere Con/
ſentio itaq̄ʒ in hoc cum Durando quar/
to ſententiaꝝ diſti. ix. q. iiij. ꝙ talis etiam
ſi eſſet in peccato mortali neſciēter nec de
eo expꝛ̄ſſam ageret cōfeſſionem/ reportaret
vnum e duobus. Aut ſibi remitteret̄ tale
peccatū virtute ſacramēti/ qꝛ videt̄ facere
q̄ð in ſe eſt ad eiꝰ deletionē. nō eni deꝰ req̄
rit vltra poſſe. Aut fieret ſibi diuinitꝰ illu
ſtratio ⁊ recognitio ſui peccati. q̄tinꝰ ꝑ pe
nitentiā illō dilueret. quēadmodū multꝫ
ꝯtingere ꝓbatiſſimū eſt/ q̇ in initio ſui ſa
cerdotij dū celebratōꝫ cōtinuāt/ in remēo
ratōꝫ redeūt plimoꝝ ⁊ occultiſſimoꝝ pec
catoꝝ. Silem īueniūt grāꝫ/ illi q̇ nouiter
ad frugē melioris vite/ toto corde ſe p̄pa/
rant. Porro talia pctā in recordatōꝫ veni
entia ex irradiatōe ſupioris luīs in p̄fun/
da abiſſo aīe: nō ideo tales ꝯfiteri tenēt̄ ꝙ
nō prius deleta eſſe potuerūt modo pre/
dicto. ſed fit hoc ad obediendū p̄cepto de
cōfitendo ſemel q̄ðlibet pctm̄ noſtꝝ. q̄ð ⁊
dū diſtincte cognoſcimus.

Conſideratio .III.

Non om̄is ſcrupulus aut dubita/
tio de peccato mortali/ neq̧ om/
nis indeuotō aut deordinatō aut
nō attentio/ impediunt de neceſſitate ce/
lebrantis dignitatē Patet quia certitudo
moralis qualem ꝓdiximus ſufficere/ cō/
patiꝛ ſecum vacillatiōem quandā animi
aut heſitatōem quandā vel ſuſpitōēz ſeu
ſcruplos/ ꝙ homo nō ſit ſufficiēter diſpo
ſitus/ aut ꝙ impedimēto aliquo ligatꝰ eſt
Compatiꝛ etiā deordinatōem aliquā pre
ſertim viriuz inferiorū. et legis tyrannice
membrorū. que nō eſt ſepe ſubdita noſtre
poteſtati. Ex q̄ cauſaꝛ indeuotio quedam
quā nō plena ꝛ actualis ſemꝑ attentio. cō
ſequūtur. nec ob inde peccato maculari ne
ceſſe ē nec peccaꝛ. Et ſiq̇s oppoſuerit ꝙ
dubitās de aliquo an ſit illicitum ꝛ ſtāte
dubio/ illud agēs peccat qꝛ ſe diſcrimini
ſciēter obijcit. Rn̄deo cū dn̄o Guilhelmo
antiſiodoreñ. regulā hāc magiſtralē in/
telligendam eſſe de dubio tali qd̄ eſt vehe
mens. ꝛ magis aut ſaltē eque inducit mē
tem credere ꝙ eſt mortalꝛ illicitū/ ſicut ꝙ
eſt licitū. Secus eſt vbi mens plus incli
naꝛ ꝛ iudicat ꝙ eſt licitū q̄ꝫ illicitū. quāuis
nō habeat vſq̧quaq̧ certitudinē euiden
tem aut fixā. qꝛ nec hoc ip̄m req̇ritur.
Sūt itaq̧ nonnulli ꝛ pl̄es/ q̄ fortis ſunt
fantaſie. q̄ ꝑterea ſepe trepidāt timore vbi
iudicāt etiā nō eſſe timendū Tales dn̄t i/
niti cōſilio ſupiorꝫ ꝛ prudentū. ꝛ ꝯtra ta/
lem ipoꝝ vacillatōēz audacter opari Sic
eni pleruq̧ vincet abibitq̧. Qui vo
renuūt credere ſupiorū ꝛ prudentū ꝯſilio
ad tales ſcrupulos deponendū. ꝛ agendū
cōtra eos errāt multiplꝛ. Primo ꝑ ſuper/
biā ꝛ arrogantiā/ preponēdo iudiciū ſuū
ꝛ prudentiā/ alioꝝ iudicio. Rurſus talis
vix aut nunq̧ deuotōem habebit ſolidā.
nec pacē conſcie a talib᷑/ ac ꝑinde carebit
locꝰ aīe ſue/ hoſpite illo de q̄ ꝓpheta dixit
ꝙ In pace factꝰ eſt locꝰ eius. Dicūt do/
ctores aliq̇ quib᷑ aſſentio: ꝙ aliq̄n nō eſt
tā meritoriū credere/ ſicꝫ velle credere. nec
dolere ſenſualꝛ de pctīs/ ſicut velle dolere
ꝛ nō poſſe. Deſideriū paupeꝝ exaudiuit
dn̄s inq̇t ꝓpha. prepatōem cordis eoꝝ au
diuit auris tua. Meꝰ itaq̧ iudicat noſꝛ
noſtra/ ſm̄ ſupiorís rōis arbitriū volūta/
tē ꝛ iudiciū ꝛ nō ſm̄ ea que nobis inuitis
atq̧ ꝯdicētib᷑/ portio ſenſualitatꝭ īferior
aducebit ꝛ ꝑducit qualia ſunt volubilitas
imaginatōnū ꝛ fantaſiaꝝ. ſtimulꝰ inſup
carnis illecebroſus ꝛ vindicatiuꝰ Vacil/
latōes ꝑterea timide ꝛ incerte ſuꝑ agēdis
aut ſuꝑ eis credendis q̄ noſtris nequaq̄ꝫ
ſenſib᷑ attingimꝰ ꝛ ſimilia Decipiūtur
in hoc multi ex ſimplicib᷑/ diſtinguere ne
ſciētes inter ea que portio aīe ſupior agit
ꝑ cōſenſum/ ꝛ ea que portio inferior pati/
tur abſq̧ ſupiorís aſſenſu. Paret idcirco
ſepe alijs ſalubre cōſiliū/ qui neſciūt illō
ꝑſtare ſibi. Quare ſic: certe ob turbā hāc
paſſionū ſimul irruentiū tumultuantē ꝛ
rixantē Quocirca memorandū eſt bea
ti Bern̄. ſuꝑ hac re conſiliū. Erat ex diſci
pulis eius quidā/ tātis inq̇etatꝰ ſcrupulꝭ/
vt ad celebrandū nullo pacto auderet ac/
cedere Dixit ei deuotus ꝛ circūſpectꝰ Ber
nar. poſtq̄ꝫ hoc accepit. Vade frater. et in
fide mea celebres. Obediuit diſcipulꝰ. et
ſcrupulus oīs ille/ ꝑpetuo diſceſſit. Lau
danda proſus ꝛ imitanda/ tam illius pa
tris induſtrioſa fiducia/ q̄ꝫ iſtius fratris
fidelis obediētia Dicet aliq̇s ex ſimpli
ciorib᷑. vtinā ꝫ talis mihi eſſet abbas aut
prior/ qualis erat btūs Bern̄. credere faci
liter impetrāti Nūc vero dū ſupioris mei
paruā ſapiam inſpicio/ nō audeo meā cō
ſciam ꝛ ſalutē/ ſue fidei tali pacto cōmitte
re: Quiſquis ita dicis ꝛ ſapis/ erras ꝛ de/
ſipis. Non eni cōmiſiſti te ꝛ ſalutē tuā/ in
manꝰ hoīs/ qꝛ prudēs eſt ꝛ plīmū littera/
tus aut deuotꝰ. ſꝫ qꝛ tibi eſt ſm̄ regularēz
inſtitutōnēz prepoſitꝰ ꝛ platus Quāobrē
obedias ſibi nō vt hoī. ſꝫ vt deo iubēti. ſi
tn̄ nō ꝯtra deum. Et ſepe tāto erit obedīa
tua placētior deo/ tibiq̧ fructuoſior/ q̄n/
to eſt indignior ille cui ꝑpter deū ſubijci n̄
refugis. Caueas ad extremū: nedū q̄ris ſe
curitatē nec illā adipiſcaris/ in grauē ru/
as dijudicatōis ꝛ pſumptōis foueam.

Conſideratio .IIII.

Contigit vt poſſit aliq̇s eodē tēpe
ad celebratōēz laudabilꝛ accedere
poſſꝫ nihilominꝰ ab eadē laudabi
lꝛ abſtinere Quo caſu. ꝑmū de ſe laudabi
liꝰ ē q̄ꝫ ſcdōꝫ. Pꝫ pria ꝑs. q̄n aliq̇s ē ſine
ꝯſcīa peccati mortalꝭ aut alio īpedimēto. ꝛ
nō eſt obligatꝰ ex officio vel alꝛ celebrare.
Tunc habet vtrūq̧ in ſua ꝑtāte facere li/
centꝛ atq̧ laudabilꝛ. vt vel cū centuriōe di
cat. Dn̄e nō ſum dignus ꝛc̄. vel cū zacheo
dn̄m fidēter inuitet Scdāꝫ ꝑtem ꝑbo

cum durando. iiij. ſententiarum di. xij. q. vi. Celebratio quippe eſt de per ſe opus bonũ abſtinere autẽ ab ea ſi ſit bonũ magis eſt in ordine ad indeuotõnem ſuſcipiẽtis q̃z de per ſe. Rurſus celebratio hʒ efficaciã magnam ex virtute opis operati. propter quã non tantundẽ valet volũtas ſola celebrãdi/ ſicut par voluntas actu celebrãs. Addit itaqȝ opus hoc exterius/ aliq̃d bonitatis ad bonitatẽ voluntatis/ propter meritum paſſiõis chriſti. propterea dici ſolet opus priuilegiatũ. Amplius ille q̃ celebrat in opis executõe magnã adipiſcitur deuotõnis pinguedinẽ ꝛ diuinius ſolet occupari. Ducitur inſuper a virtute nobiliori ſic agendo/ videlicȝ a caritate ꝛ dilectõne huius ſacramenti/ q̃z nõ celebrans/ q̃ timore potius ſe contrahit. ¶ Et ſiquis dixerit/ vacationẽ a celebratõne ideo fieri/ vt ipſa poſtmodũ reuerẽtius ꝛ deuotius quãto rarius impleatur. Fatemur poſſe ſic euenire. Sed ex aduerſo contingere poteſt/ ꝙ talis ſubtractio/ remouebit habituatõem ad bonum cuius effectus eſt ſcḋm phm delectabilis Signũ inq̇t adquiſiti habitus eſt delectatõ in ope. Euenit inſuper plerũqȝ illõ dictũ Naſonis Qui nõ eſt hodie/ cras minus aptus erit ¶ Diſtraheris hodie/ parum deuotus es. parum recollectus. plurimũ tentatus a carne. mũdo. vel demone. Credo equidẽ Sȝ agnoueris ꝙ nõ dormiũt qui te pſequũtur. ꝛ cras ijdẽ erunt aduerſantes tibi hoſtes. tueqȝ deuotiõi inſidiãtes. quales ſunt hodie. Quo circa nõ irrõnabiliter cõſulit ſapiens. Quodcũqȝ põt inq̇t manus tua/ inſtãter opare. Neſcis eni qñ tale tps ad laudabiliter celebrandũ tibi cõcedetur quale mõ habes. Et ſi vtrũqȝ habeas/ vtrũqȝ melius eſt. Eſto/ fueris in hac vel illa re defectuoſus: cur nouũ defectũ in nõ celebrãdo ſuperinducis? ¶ Sȝ frigidus ſum dicis aut tepidus. Sepe ſuſcipit initiũ celebratiõis hoiem parũ deuotũ ꝛ frigidũ/ quẽ in fine caleſcentẽ dimittit ꝛ feruidũ. Corpus xpi ignis ẽ ſpiritualr. accede fiducialr ad hũc ignẽ caleſces facilius. Audiamus orantem Ambro. ꝛ deũ alloquentẽ Graue eſt ꝙ ad menſam tuã mũdo corde ꝛ innocẽtibȝ manibȝ nõ venimus/ ſed grauius eſt ſi qȝ peccata metuimus/ ſacrificiũ nõ reddimus ¶ Refert narratio ſctõrum patrum de quodã euagrio/ q̃ nõ niſi ſemel in anno cõicandũ eſſe cenſebat. cõtra quẽ ſancti patres repugnabãt/ argumentãtes ꝙ aut dignũ ſe putabat et diſpoſitũ qui ſemel in anno cõicaret. ꝛ ita pſumptuoſus erat. aut indignũ ſe tũc fatebatur ꝛ nihilominus accedebat. Cur nõ ita poterat alius ſilr pluries ſacra hec cõficere: quanqȝ de ſe/ ſe ſciret indignũ: Si fas eſt itaqȝ ſemel in anno cũ timore dei celebrare. cum eodẽ timore poterit ſepius ſilis eẽ ad celebrandũ licẽtia ¶ Fuerũt nec ignoro ſctõrũ aliq̃/ quos certa rõ cõpeſcuit ne celebrarẽt in eternũ Sȝ pticularia hec facta quorũdã/ venerãda magis ſunt pia interptatõe/ q̃z in exẽplũ agẽdi trahenda. ¶ Poſtremo nõ ſum neſcius diuerſa eẽ dona ꝛ vocatões in diuerſis/ put ſpũſſanctus voluerit. ꝛ alius indiſponitur p interruptões celebratõis. ꝛ ſeſe vix poſtmodũ recolligit alius ex eadẽ freq̃ntatõne redditur indeuotior. et ex tali familiaritate promptior ad contẽptum. Quãobrem ſuam interroget vnuſquiſqȝ conſcientiã ꝛ tũc p experientiam ꝛ prudentioris alicuius conſilium. id quod oportunius cõpererit exequatur. Hinc dicebat egregius doctor Auguſti. quotidie celebrare/ nec laudo nec vitupero Ipe tamen et alij/ conſulũt ſic viuere vt quotidie digni ſimus accedere

¶ Conſideratio .V.

¶ Nulla pollutio inchoata et pfecta in ſomno/ pctm̃ ẽ mortale. ¶ Pȝ ex famoſa Aug. regula ꝙ peccatũ adeo volũtariũ eſt/ ꝙ ſi nõ eſſet volũtariũ nõ eſſet pctm̃. ꝛ intelligitur de actuali. Rurſus iſta eſt expſſa determiatõ eiuſdẽ. prio de ci. dei. c. xxv. loq̇ntis de violẽta corruptõne virgĩs alicuius. Quãtomagis inquit abſqȝ culpa eſt in corpe nõ cõſentiẽns/ ſi abſqȝ culpa ẽ in corpe dormiẽtis: ¶ Dicẽtes oppoſitũ/ ↄtradicũt ñ ſolũ theologice ſed etiã phice determiatõi. nec hñt q̃d reſpondeant ſi fiat eis argumentũ de furioſis ꝛ infantibus ꝛ alijs nõ vtentibȝ ratione q̃s pro tũc nõ peccare noua tranſgreſſione. concors eſt omniũ ſapientiũ recte ſentẽtia ¶ Notãdum dicimus ſi pollutõ ichoata ſit ꝛ pfecta in ſomno/ qm̃ poſſȝ aliq̃s vigilãs/ impurum hẽre deſideriũ ſe polluendi quo vigente/ caderet in ſomnũ/ in q̃ ſua pollutio cõpleretur. Poſſet ſimilr pollutionẽ in ſomno ceptã/ expgiſcẽs male ↄſummare. Conſtat in his caſibȝ/ radicem pollutõnis eſſe liberã atqȝ flagicioſam/ ꝓpter

quā illud opus obſcenū imputabitur ad
culpā. Atvero ſi vtrobiq̄ʒ fuerit in princi
pio ⁊ fine/carētia vſus rōnis/et cōſenſus
liberi ar. erit vtiq̄ʒ talis actus(etiā ſi vigi
lando cōpleret)abſq̄ʒ culpā mortali. Pa/
lam eſt ratō. q: libertate carebit. ¶ Pote/
rit forſan aliq̄s peccare poſtmodū/cōpla/
cendo ſibi in tali voluptate pbroſa quam
habuit. Nō obinde tn̄ redderet prior act⁹
pollutionis culpabiliter vitioſus. Poſſet
etiā aliquo mō placere ſcḋm ſanctū Tho.
nō q: voluptas eſt. ſed q: ſanitatē ⁊ natu/
re affert exonerationē/abſq̄ʒ ſui q̄ patit̄ p/
curatione vel aſſenſu. ¶ Deniq̄ʒ nō cōſu/
lunt ſancti/q̄ debeat violenter fluxus ille
dū euigilādo ſentit̄ iam effluens/coerceri
q: vel eſſet fruſtra conatus ille. vel nature
ſupra modū grauatiuus. ¶ Confirmatō
oīm/iſta eſt. q̄ actus exterior/nullū pecca
tū eſt niſi denoīatōne extrinſeca. pl⁹ q̄ʒ vri
na que nō dicit̄ ꝓprie ſana. Si nullum ſit
igit̄ in animo ꝓprie dictū peccatū dū liber
tate nō vtit̄/nullus erit ꝓtūc actus exteri/
or vitioſus. Neq̄ʒ tn̄ negabim⁹/q̄n p cra/
pulā aut dānabilē illecebrā vigilie/poſſit
aliquis in hāc illabi ſordiciē. ſed culpam
tūc vigilia nō ſomn⁹ habet. q̄nq̄ʒ ⁊ crapu/
la ⁊ cogitatio voluptuoſa/letali crimīe ſe/
pe caret. ⁊ pūt añ ſomnū dilui penitendo.

¶ Sexta cōſideratio

P Ollutio corpalis in ſomno cō/
tingere pōt/nō ſolū abſq̄ʒ pecca
to mortali p̄cedēte. imo ⁊ ex me
rito. ¶ Patet ex diſtinctōne fa
moſa data p Greg. ⁊ alios tam theologos
q̄ʒ naturales. Euenit itaq̄ʒ nōnunq̄ʒ h im
mūdicia ex infirmitate aut debilitate na/
ture. exonerare ſe volētis. aut retinere non
valētis. Naq̄ʒ eſt p̄terea aliq̄s fluxus fere
talis in viris aliq̄bꝫ/qualē femine patiūt̄
in mēſtruis. et fit cū nulla aut tenuiſſima
voluptate etiā vigilādo. Fit aliq̄n̄ inſup
aliq̄s fluxus tāta lubricitate ⁊ facilitate in
quibuſdā viris aut femīs/q̄ ſolo aſpectu
aut alloquio aut leui cogitatōe prouocat̄.
Quis ergo dixerit apud tales inuitos et
renitētes/aut nullo modo cōſentiētes ab
initio vſq̄ʒ ad finē/peccatū mortale cōmit
ti. ¶ Non oīm vna eſt cōplexionis armo/
nia. Quoſdā videm⁹ e naſo leuiſſima aut
nulla occaſione defluere ſanguinē. alios
cū violētia multa id n̄ pati ſcim⁹. Cogno

ui hoīem ſeptuagenariū ſecularē et valdē
crapuloſum/q̄ nunq̄ʒ ſe pollutū fuiſſe dor/
miendo teſtabat̄ ⁊ hoc in alijs mirabatur
Aliū vidi religioſum ⁊ ſobriū/qui p decē/
niū ⁊ amplius/fere quotidiana hac paſſio
ne vexabat̄. Quidā vir ſomniāt dormien/
tes/alios ſomnia iugiter exagitant. Sed
omittam⁹ hec ⁊ ſimilia. quoꝝ determina/
tio/medicos plus aſpicit ⁊ ſimiliter reme
dia. q̄nq̄ʒ mihi faſſus fuerit vnus ex medi
cis famatiſſim⁹. ſe pridē ad medendū tali
nocturno fluxu ī alijs ſtuduiſſe diligēter
ſed fruſtra laboraſſe. Nos aūt moralia ſeu
theologica loquētes declarem⁹ quo pacto
poſſit ex merito p̄cedēte pollutio noctur/
na cōtingere. ¶ Primo quidē ex arta ab/
ſtinentia in pane ⁊ aqua. hoc euenire ꝓſpi
cuū fecit experientia. Ampli⁹ volēs aliquis
hoc vitiū carnis/p̄dicādo deteſtari. nōne
ſup illo cogitare poſſet. aut ſimiliter cōfeſ/
ſiones audiēdo. poſſet vtiq̄ʒ ⁊ cum merito
magno. Nihilomin⁹ occurrere videbit̄ in
ſomno nōnunq̄ʒ p̄cogitatoꝝ impudicicia
rū ſimulacra. ⁊ ipm ex illis ſicut ī alijs ad
pollutionē ꝯcitari poſſe q̄s negauerit. Ad
dūt ſancti p̄res q̄ꝝ fuerit ocul⁹ mētis ap/
tus ⁊ terſus/ad fallaces inſidias demonis
intuēdas/nōnūq̄ʒ has ſordes fieri illuſio
ne ſua. vel ad terrendū ⁊ inq̄etandū timo/
roſe cōſcie puritatē. vel p boni opis (vt ce
lebrationis) impedimēto. vel vt vigilanti
placeat/q̄d ſomniās ꝑtulit. vel vt abſtinē
tiā piculoſam ⁊ indiſcretū vite rigorē ſua/
deat. ⁊ in inſaniā p̄cipitet. vel vt deo ꝓpi/
cio ⁊ ꝑmittēte/deuotā mentē ſic exerceat.
et ex tali feditate ſtimulatā/in humilitate
cuſtodiat. ¶ Hoc in loco duo ſunt dicta
Greg. mēoranda. Primū eſt q̄ ſepe tales
illuſiones ſeu pollutiones/anim⁹ neſciēs
ꝑtuliſſe magis dolēdus eſt q̄ʒ feciſſe. Se/
cundū q̄ bonaꝝ mētiū eſt ibi culpā agno
ſcere vbi culpa nō eſt. ſic tn̄ agnoſcat̄ cul/
pa/vt nō indiſcrete impediat̄ opatio iuſta
neq̄ʒ corpis debita ſuſtentatio deſerat̄. Ne
p̄terea aliquis cōſciam ſibi fabricet et nu/
triat erroneas. ne cadat in ſcillā/cupiēs vi
tare caribdim. ¶ Patiet̄ fortaſſis aliquis
heſitationes varias/dū ad comedendū vt
dormiendū acceſſerit. diceto q̄ʒ ſic. pollueris
ſi hoc ⁊ hoc nō omiſeris. ſi nō tibi p̄caue/
bis. cōtēnat talia neceſſe ē q̄ diſcrimē ma/
gis imminere circūſpicit/ſi nō parē cum
alijs viuendi formā prudēter inſequitur.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Scrupuloſis ergo cõtra ſcrupulos agendũ eſt. ⁊ fixo ꝑis pede certãdũ. ¶ Hac arte pꝛudẽter viſus eſt ille q̃ turbato cuidam iugiter ſup repetitione hoꝛaꝝ ſuaꝝ ſi non aſſidue ⁊ actualiter attẽderet ad eas. Iniũxit pn̄iaꝫ hãc/ad temp9/ne q̃uolibꝫ hoꝛas ſemel dictas iteraret. Neqꝫ ei reqꝛit̃ actualis ſp̄ attẽtio. ſufficit habitualis ſeu virtualis nõ interrupta ſciẽter ⁊ a ꝓpoſito ꝑ deliberatã attẽtionẽ circa aliud penit9 incõpatibile. Mille ſurgũt apud aliq̃s tales ſcrupuli/moꝛe canũ oblatrãtes ⁊ lacerare minãtes/ipos ambulãtes ꝑ viam mãdatoꝝ dei. quos euincere ⁊ cõpeſcere meli9 q̃ꝫ per cõtemptũ neq̃m9. Tantũmodo ſit cõtemptus iſte timoꝛat9. et regulariter nõ abſqꝫ ꝯſilio alterius pꝛeſertim ſupioꝛis conſilio: alioquin/timoꝛ immoderat9/facit caſum aut p̄cipitat inconſulta p̄ſumptio.

v ¶ Septima cõſide.

Nulla coꝛpalis immũdicia/de ꝑ ſe impeditiua eſt celebrationis ſed bñ de ꝑ accidẽs. rõe cõcomitantie alicui9 vel ſequele in aı̄a. ¶ Hãc conſideratione deducit Bonauẽt. iiij. ſn̄iaꝝ. di. xij. q. iij. Et patet ſatis pꝛima ps ex verbis xp̄i ſi bñ ꝑpendat̃ dicẽdi rõ. Math. xv. Non lotis manibꝫ mãducare/nõ coinq̃nat hoīeꝫ. ⁊ rõ eſt. q2 nulla paſſio talis aut immũdicia exterioꝛ/de ꝑ ſe peccatũ eſt. aut de neceſſitate peccato ꝯiũcta vel inducẽs ad peccatũ. Preterea q̃lis eſt immũdicia ſoꝛdidioꝛ ⁊ abomīabilioꝛ coꝛpalis vt coꝛpalis ē/q̃ꝫ ſanies lepꝛoſoꝝ. hec tñ nõ impedit celebrationẽ. p̄ſertim ſi fiat in occulto. Idẽ ſentiũt doctoꝛes de mẽſtruis mulieꝝ. ⁊ de fluxu ꝑpetuo viroꝝ aliquoꝝ. Scd̓a ps declarat̃. diſtinguẽdo. q2 quedã immũdicia coꝛpalis/cõiuncta ē immũdicie ſpũali/ſm veritatẽ. ſicut in vigilia hñt foꝛnicãtes. Alia eſt ꝯiũcta tali immũdicie ſpũali/tantũmodo ſm quãdã ſimilitudinem aut ꝯfoꝛmitatẽ. put eſt ī ſomnijs ſoꝛdidis ⁊ impuris. q̄ñ nõ peccatũ eſt. ſed ſilitudo peccati. Aliã videmuſ imũdiciã que hoꝛroꝛem ⁊ abominatiõem quandã/viſa vel recogitata generat. vt in lepꝛoſo ⁊ alijſ plurimis. q̄uis nullam ſciam9 eſſe peccati veritatẽ aut effigiem. Poſtremo alia indifferens. ſicut in pedibus lutoſis aut facie pulueruleuta ⁊ ſudante. ¶ Pꝛima ⁊ ſecũda/generant vt frequẽter in aı̄a/hebetudinem quandam/diſcraſiatiõem ⁊ deoꝛdinatiõem atq̧ indeuotiõem. q̄m ſicut guſtato ſpũ deſipit oīs caro. ſic econtra. ⁊ amplius guſtata carne/deſipit ſpũs. et fit carnalis ad tempus. longi9 aut breui9 ſm diuerſas habituatiões atq̧ cõplexiões. De his in figura dictũ eſt antiquis. vt taliter immũdi/ſepentur ab alijs vſq̧ ad veſpaſ et veſtimẽtoꝝ lotiõem. Hoc Greg. ſic exponit. vt niſi pꝛius ignis tentationis receſſerit/reũ ſe quaſi vſq̧ ad veſpeꝝ cognoſcat. Conſtat enī nullas tales inſtitutiões q̄ cerimonionales erant atq̧ figurales vſq̧ tenus ad obligatiões nr̃as trahendas eẽ: niſi iudaiſare velimus. Propterea veſpera in hoc loco/⁊ lotio materialis/nõ ad literam accipiẽde ſunt. ſed tamdiu reputet ſe homo immundũ vt extra caſtra ſanctorum miſterioꝝ ſecedat/q̄ꝫ diu tales ī eo vigent peccati reliquie. hebetudo. ſ. mentis. carnalitas ⁊ deoꝛdinatio atq̧ indeuotio. Purgant̃ alij tardius. alij cõfeſtim lugẽt. humiliati et ꝓmptis. lacrimis diluũt ⁊ exterminant quicquid carnalitatis cõtrexerat. et omne eius veſtigiũ/breui lamento delent ⁊ abolent. ¶ Soꝛdes tertie ꝓpter ſcandalũ vel hoꝛroꝛem. q̄ꝝ vtrũq̧ de ꝑ accidens nocere põt deuotioni anime. Poſſunt de ꝑ accidens celebratiõem impedire dum viꝫ ſcandalũ vel hoꝛroꝛ/et ex conſequenti indeuotio celebrantis aut aſſiſtẽtium/vehemẽter p̄ſumũtur acceſſure. Secus vbi ſunt hoīes exercitati ⁊ ꝑfecti. apꝫ quos tale nihil timendum eſt.

¶ Octaua conſidera.

Poſſibile eſt abſq̧ vlla repꝛehẽſione et cuꝫ merito/aliquẽ ſomno pollutũ/ſacroſãcta miſteria cõtingere atq̧ celebrare. Patꝫ conſideratio ex deductione p̄cedẽtiũ/ Ad dignã itaq̧ celebratiõem ſufficit p̄patio talis/que nõ relinquat cõſcientiã pc̄i moꝛtalis. aut impedimẽti legitimi. et que deuotiõem atq̧ reuerentiã ad ſacramentum penitus nõ excludat. Sed pollutũ modo dicto poſſibile eſt iſta in ſe ſentire/nõ lõge poſt talẽ paſſionẽ. imo q̧ humilioꝛ deuotioꝛ ⁊ oꝛdinatioꝛ ⁊ reuerentioꝛ/ad ſacramẽtũ accedet. Conſtat enī q̧ obſcenitas humoꝛis iſtius cũ ſuis reliquijs/nõ ꝑpetuo durant. nec ꝑpetuo a celebratione impediunt. etſi dat̃ ſpaciuꝫ. xxiiij. hoꝛaꝝ ſicut Al

bertus determinare videt/ poterit aliq̄s vna
hoꝛa purgatioꝛ effici q̄ȝ ali⁹ in centū. Cur
nō ita fiat ad celebrandū ſimiliter aptioꝛ.
Poꝛro ſi timeat reuerſio taliū illecebrarū
et paſſionū tpe celebrationis. Pōt vtiq̄ȝ
et in oſb⁹ contingere. vel ex aſpectib⁹ ſolis
prioꝛib⁹. vel ex coꝛruptela nature. vel dia/
bolica opatione. ¶ Hec nr̄a conſideratio
maxime locū habet ī religioſis viris ꝛ cō/
templatiuis. quoꝝ eſt ad deū facilis cōuer
ſio. ꝓpter foꝛte habituationē. ꝓpter etiā car
nis ſubiectionē dū vigilāt. Raro aūt apō
ſeculariter viuētes aut nouā bene viuēdi
foꝛmā inchoātes/ talis repētina ſeu leuis
recollectio deuotōnis inuenitur. Ceſſare
eos idcirco aut tardi⁹ accedere ad ſacramē
tum hoc reuerēdiſſime tractādū/ cōuenit.
¶ Habet preterea locū nr̄a ꝯſideratio/ vbi
illuſio demonis nr̄aȝ deuotionē impedi/
re volentis/ pſpicit aliquib⁹ indicijs. neq̄ȝ
cedere debem⁹ eidē ſed obniti poti⁹. Ubi
ſubinde timet aliq̄s ſacerdos de ſcandalo
ſi nō celebret. Ubi deinceps tenet aliquis
celebrare vel ex ſuſcepto officio. vel ex cō/
miſſione. vel mutua viciſſitudine ꝛ cōfoꝛ
mitate ad reliquos cū quib⁹ viuit. quēad/
modū ſunt religioſi pene oēs. ¶ Attendē
dū hic ꝙ nullus palā tenet ꝓpriū defectuȝ
vel infirmitatē occultos prodere. vt pluri
mū cautius eſt atq̄ȝ diſcretius contegere.
Prodit aūt ſeipm talis nō celebrās. ſcāda
liſatq̄ȝ frequēter. ꝛ cogitatōes varias aſcē/
dere facit in coꝛda alioꝝ. ¶ Nolo tn̄ p̄iu/
dicare nec poſſum nec debeo p hec dicta
mea quibuſcūq̄ȝ inſtitutionib⁹ religioſoꝝ
ſi aliqui ſint ad oppoſitū. verū eſt nempe
illud apl̄i. Quilibet in ſuo ſenſu abundet.
Sed dici interim q̄d mihi dicendū poſſe
videt ſi nuda cogitet veritas apud haben
tes libertatem legis xp̄i. ¶ Opponat foꝛ
ſan aliq̄s de foꝛnicarijs/ ꝙ ſimiliter in bre
ui poſſent recolligere ſe ꝛ ab omnib⁹ pecca
ti reliquijs aīam extergere. poſſent igit ſta
tim celebrare. Opponeret ali⁹ de cōiuga/
tis. apud q̄s poſſibile eſt peccatū in ſua cō
iunctōe nō ꝯmitti. qui tn̄ de coione ſepa/
randi vident. Ad hec dicere poſſum⁹. Pri
mo ad vltimū ꝙ doctoꝝ famoſoꝝ ſenten/
tia eſt/ tales cōiugatos ſi accedant ex deuo
tione/ pſertim dieb⁹ ſolēnib⁹/ non peccare.
quādo vel affectu prolis gignēde. vel red
dendi debiti/ aut incōtinētie vitāde cauſa
cōmixti ſunt. nec obſtaculū aliud eſt. Ad
primū nō aliud pro nunc dicimus: niſi ꝙ
rariſſimū hoc eſſet. de his aūt que vix aut
nunq̄ȝ eueniūt/ doctores parū tractāt. Si
tamē immineret graue ſcandalū pro omiſ
ſione. ſi p̄terea grādis cōtritio cōcurreret.
ſi deniq̄ȝ magis ex ſurreptione diabolica
aut vehemēti temptatione tale flagitium
apud ſe rarū cōmiſiſſet. audeat q̄ pfundi⁹
ſapit/ talē prohibere. fateoꝛ nō audeo: In
hoc caſu ꝛ alijs (ſicut pſpicuū eſt ex p̄miſ/
ſis) relinquēdi ſunt multi ſue conſcie ꝛ iu
dicio/ circūſtantijs omnib⁹ quas pruden
tia circūſpicit indagatis.

Nona conſideratō

Precipue ex diuino munere ꝛ n̄
ex noſtra induſtria ſeu prepatō/
ne/ reddimur digni myſterioꝝ
pticipatōe ſacramētoꝝ. ¶ Hec
conſideratio ſi cū ſapoꝛe intimo maſticet
humiliabit nos vehemēter. Et pfecto hu/
militas ſola eſt q̄ diſponit ad dignificatio/
nem ꝛ prepationē pro talis tantiq̄ȝ hoſpi/
tis in aīe cenaculo ſuſceptione. ¶ Scio
hominē qui taliter in veritate cōperit/ nū/
q̄ȝ potuiſſe ad quietā ꝛ ſerenā diſpoſitionē
celebrādi pertigiſſe/ quouſq̄ȝ diffidens de
omni ſua induſtria ꝛ laboꝛe ꝛ ſolicitudine
et p̄paratione p confeſſionē aut alias/ im/
molauit in ara coꝛdis/ bouē ſupbie. dixit
q̄ȝ in animo cōtrito ꝛ humiliato cum Da
niele. Dn̄e nō in iuſtificationib⁹ meis pro/
ſterno p̄ces meas an̄ te. ſed in tuis miſera/
tionib⁹ multis ꝛ magnis. Et rurſus cū p/
pha. Ego aūt in multitudie miſericoꝛdie
tue introibo in domū tuā. adoꝛabo ad tē/
plū ſanctū tuū in timoꝛe tuo. ꝛ ſilia quedā
quoꝝ aliqua ſcriptis inſeruit. ¶ Plane ī/
duſtria nr̄a ꝛ prepatio quales agere cōue/
niēter poſſumus/ reqrunt. eis tn̄ ſi inniti/
mur/ fallimur ꝛ cadim⁹. aut tāq̄ȝ ſiq̄s bacu/
lo arūdineo ſuſtētet/ vacillam⁹. neq̄ȝ habi/
tamus ī adiutoꝛio altiſſimi. dū nr̄is meri/
tis fidim⁹. vel ī peccatoꝛū ſola recoꝛdatōe
toꝛq̄mur. Nimirū ſi tūc in ꝓtectōe dei celi
nequaq̄ȝ ꝯmoꝛemur. q̄ deficiēte ꝓtectōne
q̄s ſubſiſtet: ¶ Fuit cuidā p ſomniū oſ̄ſa
viſio talis. Precipitat⁹ in cloacā erat. ꝛ a q̄/
dā baculo ſtercoꝛib⁹ infixo ſuſtētari ne p/
fundaret ſatagebat. At vero bacul⁹ ille fun
do ten⁹ demittebat aſſidue cū fetoꝛe intole
rabili. ſentiēs ille piculū/ tota mēte ad do/
minū cōuerſus/ relicto baculo/ confeſtim

ereptus eſt. Sane ꝯſcia nr̄a quantūlibet
mūda/eſt cloaca quedā plena ſtercoribꝫ fe
dis defectuū quotidianoꝝ. bacuľ ille/nr̄a
eſt induſtria ꝑ quā emergere ꝗrimꝰ. ſed ꝓ
culdubio quouſqꝫ leuemꝰ oculos in celuꝫ
vn̄ veniat auxiliū nobis/quouſqꝫ fiduciā
nr̄am totā in deū iactemꝰ/quāto plus in
nitimur ſolo nr̄e induſtrie baculo/tāto in
ꝓfundiorē abyſſuꝫ nr̄e prauitatis demer
gimur ⁊ nō niſi fetorē tetrū ⁊ horridum re
portamꝰ. ¶ Quid ergo: (diceret aliqs) tē
ptabimꝰ ne deū: aut pleni ꝯſcia peccatoꝝ/
indeuoti ſordidi diſtracti ⁊ diſꝑati ad ſa
cramentū hoc ſalutiferū ſub ſpe miſericor
die ſoliꝰ accedamꝰ: Dixi iā. vt agat nr̄a in
duſtria qđ poterit. vt ſit abſqꝫ ꝯſcia pecca
ti mortalis. Sed in illa nequaqꝫ ſperemꝰ
alioqn ſupbimꝰ. alioqn maledictionē in
currimꝰ. qui ponimꝰ fiduciā in hoīe ⁊ car
nem brachiū nr̄m: Agnoſcamꝰ ꝙ oēs iu
ſticie nr̄e ſunt vt pānus mēſtruate aut ve
lut leproſi faſcie. ſuꝑ quibꝫ ſtillamꝰ quoti
die ſaniē peccatoꝝ. Qua fronte igiť q̄ ve
audacia/infectionē ad placādū deū aude
bimus oſt̄dere. Caueamꝰ ne potiꝰ irriteť.
Plane ſic ē. Si mille annis valeret aliqs
ſe diſponere ad dignitatē celebratōis/nec
ſic ꝑ ſe attingeret. Quid idcirco in breui
morula facere poteris ꝯiectura? ¶ Inter
rogat ſe frequēter ille cuiꝰ ſupra memini. ſi
dignꝰ eſt accedere. ſi ſufficiēter p̄paratꝰ. he
ſitat primū. tremiſcit reformidatqꝫ. Tādē
ſic reſpōdet ſibiipi. Interim quātū in me
eſt nihil deo ꝓpicio de certo mihi ſum con
ſcius ſuꝑ peccato mortali. aut peccandi ꝓ
poſito. peccata etiā venialia nō cōfeſſa ne
quaqꝫ obſiſtunt. Scio etiā ex aduerſo ꝙ
iuſtus eſt dn̄s. qui ſi velit exq̄rere vehemē
ter debita mea. ſi iniquitates obſeruare. ſi
mecū in iudicio contēdere. neqꝫ ſuſtinebo
neqꝫ potero reſpōdere vnū ꝓ mille. quātū
libet lotus fuero/attritus/confeſſus/lacri
moſus. Quid iſta ſunt: ve mihi ſi nō cum
miſericordia magna valde/diiudicer. qđ
ſcire poſſum/ſi forte lateant me vicia mea
merui quidē excecari/qui viſu meo ſp̄uali
primitus ſupra modū abuſus ſum. dū vi
dens bonū id adiplere ꝯtēpſi: ¶ Hoc vnū
ſcio. ꝙ apud dn̄m miſc̄dia eſt/et copioſa
apud eū redēptio. ꝙ pietatis eiꝰ fontē nul
la pōt nr̄a iniq̄tas euincere vel ſiccare. ꝙ
ſi decreuerit ſaluare/nemo eſt qui cōdem
net. Precipit vt ſperem in eo. ⁊ me totū in

ſuas manus ꝓiciā. obedio vt poſſum. Nō
eſt crudelis aut mēdax. venientē ad eum
nō eiiciet foras. prouolutū ſuis pedibꝫ nō
indignāter abiiciet. ꝓuenit me demū in be
nedictionibꝫ dulcedinis/dum mihi diſpli
ceo. Spero equidē ipē qui cepit/ꝑficiet. ⁊
illuminabit abſcōdita tenebraꝝ/ne vnqꝫ
obdormiā i morte. ¶ Fornicata es o ani
ma mea cuꝫ amatoribꝫ tuis. Iubet pius
ſponſus ꝑ os ꝓpheticū vt reuertaris mo
do etiā te ſuſcipiet. Etſi milies abſceſſeris
cōtempſeris. irriſeris. te venientē nō repu
diabit. penitentē nō aſpernabiť. Si qs ex
hominibꝫ talia diceret/crederes et aſpira
res ⁊ accederes. deus hoc dicit. deus h̄ pol
licetur. imo deus hoc impat. ⁊ tu diffidēs
nō accedes? Nō eſt aliud conſiliū o anima
mea. In ſua igiť veritate nō tua vanitate
fidens/volūtarie ſibi ſacrifica. ¶ Immū
da es accede mūdāda. ad fontē puritatis
incōtaminabilē. Eſuris. accede paſcenda
ad panē viuificū ⁊ indefectibilē. Egrotas
erit hoc efficaciſſimū tue inualitudini me
dicamentū. Fluxū pateris nec ſanari po
tes a medicis tuis ſcꝫ exercitiis. tange ple
na fide cum emorroiſſa Martha ſm̄ Am
bro. fimbriā veſtimenti Ihu. ſacroſanctā
videlicet hoſtiā. vt purgeris. Si ꝑcuſſam
te ſentis a ſerpentibꝫ ꝑuerſarū temptatio
nū: quid reſtat niſi vt ſerpentē xp̄m eleua
tum inſpicias: Si dicis cum ꝓpha. Quo
niam vnica ⁊ pauꝑ ſum ego. ꝑinceps eſto
ſacroſancti huiꝰ myſterii/habebis xp̄m co
mitem fidū ⁊ hoſpitē ditiſſimū. Eccam te
fortaſſis debilē ⁊ claudā ꝯquereris. memi
neris q̄m tales ad cenā magni regis inui
tantur ⁊ intrare cōpellūtur. Lubrica ſum
inquies ⁊ inſtabilis. ſed hic panis confir
mat cor. Triſtis es ⁊ anxia. ſed vinuꝫ hoc
letificat. Inquietāt te ⁊ turbant plurima:
adhere ei q̄ turbidos fluctus ſedat. qui eſt
pax nr̄a. qui ait. In mūdo preſſurā. in me
pacem habebitis. Peregrinaris a dn̄o. ſed
in fortitudīe cibi huiꝰ ambulabis vſqꝫ ad
montē dei. Quid ergo tandem formidas:
Quid expaueſcis o aīa mea. Quare et q̄
uſqꝫ cōturbas me: Spera in deo ⁊ libera
bit te. enutriet te. non cōfundet te. ¶ Su
ſpirabūda forte queris. vbi eſt deus tuus
In h̄ certe cōuiuio. in q̄ xp̄s ſumiť. recoli
tur memoria paſſionis. mēs impleť grā. ⁊
future glorie nobis pignus dať. Crede h̄
bona ⁊ ſimplici fide. nec curioſa diſcuſſeꝝ

exiſtentie moduz. ſufficiat tibi q̄ nō ē hic
modo alioꝝ corpoꝝ/ſuis locis ꝯmēſura/
toꝝ. ꝑpterea vane ne dicā ſtulte querūt ali
qui. vbi caput. vbi pedes. qualis ſitus. q̄/
lis ad hoſtiā partiū coordinatio vbi xp̄s
eſſe dicitur. quare ꝛ quō? Quoniā facta eſt
in eius corpus trāſſubſtantia panis: om/
nipotenti virtute diuinitatis. Si nō hoc
ꝯprehendis. neqꝫ pfecto q̄ntulācunqꝫ rē
aliā/quo ad infinitas eius habitudines ꝛ
ꝓprietates cōprehendis. da locum fidei vt
meritū habeas. ꝛ eā quā ſine merito das
nature fidē: da cū laude reuelatori ꝛ in ei⁹
obſequiū volens te captiua.

Decima cōſidera.

Non ꝓpter timorē cōtaminatio/
nis corpis xp̄i/illud cū mundi/
cia corpali monemur cōtrecta/
re. ſed ad indeuotionē aut ſcan
dalum in nobis vel alijs deuitandū. Con
ſideratio iſta/parū etiā inſtructis manife/
ſta ē. valꝫ tamē nō mediocriter apud ſcru
puloſos: vt ſi forte corpalis aliqua ſordi/
cies/ipſis nolentibus aduenerit. recogi/
tent ad xp̄i corpus nihil hanc attinere. ſer
uata in animo mūdicia ꝛ reuerētia ſancti/
tatis. Fuerūt q̄ dixerant ipſam hoſtiā cō/
ſecratā nullo modo in ventrē nr̄m come/
dendo demitti. ſed ſtatim in celū rapi con
tra experientiā quotidianam atqꝫ catholicā
veritatem q̄ ponit corpus xp̄i vere come/
di. Fefellit eos hmōi cōſiderationis obli/
uio dum putant indignū ſentire vt corp⁹
xp̄i vel hoſtia ſacra in feculētū ſtomachuꝫ
nr̄m deueniat. q̄ſi videlicet polluatur aut fe
detur/pluſqꝫ radius ſolaris aut ſpūalium
ſubſtantiaꝝ aliqua. Dicāt ergo ſi ſic iudi
cāt more carnaliū iudeoꝝ/aut paganoꝝ.
cur xp̄i corp⁹ i maternis viſceribꝫ ꝛ ſecūdi
na pellicula menſibus nouē obſeruatum
ꝛ obuolutū fuerit? Debet vtiqꝫ ratio corri
gere ſenſuale iudicium ne blaſphemiam
impiā reputemus ipaꝫ rei ſinceriſſimā ve
ritatē. Caueam⁹ a tali ſpurcicia recogitā
da p timorē crebrū. q̄m inficit hec reme/
moratō pluſqꝫ purget Aſſueſcat hō ſpūali
ter ſpūalia diiudicare ꝛ ſentire. ſic eni mlꝰ/
tis ꝛ varijs fantaſmatū inquietantiū im/
pudicitijs ſemet abſoluet. Sic ea minus
curabit q̄ reuera min⁹ curāda ſunt. corpa/
les loquor ſordes Sic deniqꝫ magis i cō
ſcie q̄ꝫ corpis puritate ꝯfidet ¶ Concluda
mus tandē epilogātes. vt nemo celebratu 1
rus/euidentē ſibi querat certitudinē ſup
dignificatione ſua. vexaretur in caſſū. habe/
at illā q̄ dicta eſt preparationē ꝛ ſufficit. Nō 2
cōfidat in multitudine virtutis ſue/ꝛ in re
petitione cōfeſſionis aut deuotōis aut re
collectionis ſerenitate. Poteſt eni fieri vt
cōfeſſio crebra ſup venialibꝫ/obſit de p ac
cidēs. Quō ſic? Dicā Reddit quippe aīaꝫ
plus iuſto ſolicitā ꝛ pauidā ꝛ oīa etiā mi/
nima timentē. vt de ipſa etiā cōfeſſionis
impfectione trepidet ꝛ vrgeatur iteꝝ cōfiteri
Dabo tn̄ documentū p quod nulla cōfeſ
ſionis mlꝰtiplicatio inquietationis cauſa
erit Si videlicet fiat nō tanq̄ꝫ reputetur pro
tūc ad ſalutē neceſſaria aut ad celebratōis
illius diſpoſitionē requiſita. Sed quia ē
opus bonū ꝛ priuilegiatū. ad indulgen/
tiā q̄ꝫ/aut grē augmentationē nō parū p
ficiens. Porro diligat aīa deū aliq̄n neceſ 3
ſe eſt et ſe in manus eius pijciat alioquin
ſe expelli a facie dn̄i ꝛ repelli/iugiter timē
do. ꝛ habendo deū de ſeueritate ſuſpectuꝫ.
iugiter recurua erit ad ꝯmodū ſuū nec vn/
q̄ꝫ ad alta ſe ſubuehet Quāobrē aſcenſura
in montē aīa/ꝛ gaudiū ſuū imolatura cuꝫ
abraam/relinquat inferius aſinū ſuū cuꝫ
pueris ſuis. Rudiat ibi aſinus. pſtrepent
pueri. feda ſint illic oīa. nihil ad ſe q̄ in mō
te ſtat (hō eſt in vertice rōnis) pertinebit. ¶
Non impertinenter hoc loco viſionē inſere
m⁹ quā btō petro Celeſtino mōſtraſſe me
moratur/ille q̄ docet hoīes etiā p ſomnia
ſciam. viſū eſt eidē pr̄i ſoporanti/q̄ aulaꝫ
regiā pcellentiſſimā cū aſino ſuo inuitat⁹
aſcenderet. Hic aſinus tributū ventris p
viā ſoluit. exhorruit vir puriſſimus ꝛ abo
minatus eſt hāc nō iniq̄tatem ſed inqui/
nationē. ꝛ pgredi formidās regredi molie
batur. quouſqꝫ benigniter ammonitus ē vo
ce de throno lapſa. nihil ad ſui vel aule re/
gie ſpūalis cōtaminationē ptinere id q̄ ſe
non cōſcio/naturalia neceſſaria que ſuus
aſellus corpulētus ꝛ irrationabilis expu/
lerat. ¶ Plane ſic ē. ꝛ dicā amplius. Eue/
nit nōnunq̄ꝫ. vt turbatōes pugne deordi/
natōes ꝛ feditates/inferius ſēſualiter agi/
tate/ſuccreſcere faciāt ſupius meritū nr̄m
ſicut ecōtra magna vtrobiqꝫ ſerenitas/ſu
perbie venū oīa fūdit⁹ euertētē. repente nō
nunq̄ꝫ iducit. Tñmō exinaniat ſe aīa q̄ꝫ/
tū poterit. nec ob aliō contemplationi vl
ſtudi⁹ aut q̄eti cuilibꝫ īſiſtat niſi vt apō ſe

exaltet deus. ac pinde magis ac magis hu
milie. ꝛ in ſuã paruitatẽ imo nihileitatẽ
reſiliat. ꝛ reſiliens cadat. et deus ſuſcipiet
eã. Hec via tuta eſt. regia ꝛ ſecura. De
mũ finem loquẽdi omnes pariter audia/
mus. Deũ time. de te deſperãs. in ſe fidẽs.
et mãdata eius obſerua. quod in te eſt nõ
omittens. hoc eſt omnis homo.

Finit.

Incipit tractatus
eiuſdem de pollutione diurna.

S Cripſi pridẽ aliqua ſup ꝑpa
tione ad miſſam ſub decẽ cõ
ſiderationibꝰ. occaſione ſum
pta principaliter ex materia
pollutionis nocturne. Nũc
autẽ de pollutionibꝰ q̃ videnẽ accidere vi/
gilãdo. queſita ſunt a me aliqua. q̃ ſolẽt ti/
moratas cõſciẽtias plurimũ turbare. ſicut
frequẽter ex diuerſis ꝑſonis vtriuſqꝫ ſexꝰ/
tã in cõfeſſione q̃ꝫ extra potui ꝑpendere. ꝓ
pterea cõſului nedũ doctores i ſcriptis co
rũ ſup hac re. ſed etiã colloquiũ habui cũ
exercitatis ꝛ diſcretis in cõfeſſionis mate/
ria. immo ꝛ a medicis hmõi multiplicis ꝛ
varie pollutionis cãm inqſiui. Deniqꝫ ꝓ/
paret ſe lector audire caſte/ id qđ ꝓ caſtita
tis cognitione/ neceſſitas cogit aperire.

Primum notabile

P Reſupponẽdũ eſt igitẽ i primis
ꝙ a corꝑe hũano/ defluit multi
plex humor. ꝑ meatꝰ membroꝝ
pudẽdoꝝ. q̃ generationi depu/
tata ſunt. Unꝰ eſt vere ſeminalis. aliꝰ vere
vrinalis. aliꝰ quodãmodõ mediꝰ. qui põt
appellari ſaliualis vel ſputalis. aliꝰ additẽ
humor ꝑſertim in mulieribꝰ q̃ noĩatẽ men
ſtrualis. ꝛ huic ſiĩis qñqꝫ maſculo accidit
ex infirmitate. Porro facile eſt ſatis co
gnoſcere patiẽtibꝰ ſcðm ꝛ vltimũ fluxũ qñ
ſcilicet ille eſt vere vrinalis vel vere men/
ſtrualis. Habet eñi ſuam diſtinctionẽ in
colore ꝛ liquiditate ꝛ talibꝰ/ exeunt ꝑterea
vt cõmuniter ſine multa delectatione i mẽ
bris genitalibꝰ. ꝑſertim niſi cõiungantur
alie cauſe delectationis. ſicut infra docebi
tur. Ceterum humor ꝓprie ſeminalis/ ꝛ
humor ille medius/ nõ ita faciliter ſecernũ
tur: propter ſimilitudinẽ in albedine ꝛ vi
ſcoſitate ſeu tenacitate ꝛ quadã ſpiſſitudi/
ne. habent nihilominꝰ diſtinctas ꝓprieta/
tes ꝛ diuerſos ortus ꝛ meatus vñ defluũt
quod dearticulatiꝰ cognoſcere/ ſpectat ad
medicos. Eſt itaqꝫ humor ſemialis ſu/
perfluũ vltime digeſtionis. ſupfluũ nõ in
qualitate ſed in quãtitate. Habens eñi na
tura ſufficientẽ cibũ pro alimento corpo/
ris/ mittit ex omnibꝰ mẽbris qđ ſupeſt/ ad
vaſa genitalia. nũc plus. nunc minus. Et
quãdo ſupabundat ipi nature conatur ex
pellere tandẽ illud ſupfluum. qđ fit vel in
actu generatõis ſeu cõcubitus. vel ꝑ eua/
poratões ſiĩes ſudoribꝰ. vel ꝑ aliquas fe
das diſtillatões. qñqꝫ i ſomno cũ ſomnijs
qñqꝫ ſine ſomnijs. aliquãdo cũ delectatõe
aliquãdo impceptibiliter. nõnunq̃ꝫ in vi/
gilia ſimiliter quibuſdã euenit. tã volunta
rie q̃ꝫ inuoluntarie modis valde multis.
nunc ex vicio nature. nunc ex vicio culpe.
Rurſus humor ille medius/ fit ex qua/
dam ſupfluitate alimẽti/ nedũ in quãtita/
te/ ſed ꝛ in qualitate. qꝛ ſcꝫ ineptꝰ eſt nutri/
tioni. ineptꝰ ſimiliter generatõni. velut in
ſaliua videmꝰ ꝛ alijs ſupfluitatibꝰ defluen
tibꝰ a cerebro. tam ꝑ os q̃ꝫ ꝑ nares. iſtis pa
rũ ꝛ rarius. ꝛ alijs abũdantius ꝛ crebrius.
Immiſcet aũt ſe talis humor medius ali/
quãdo cũ vrinatõe. aliqñ ꝑ ſe defluit ſine
cogitatõe ꝛ ſenſu. qñqꝫ vero fit cũ delecta/
tione ꝛ pruritu quodã/ plus q̃ꝫ in vrina. q̃
tamẽ vrina qñqꝫ cũ inordinatõne quadã
exit. Puto etiã nihilominꝰ/ ꝙ vix aut nun
q̃ꝫ/ cauſat iſte fluxus humoris medij/ talẽ
modũ delectatõis ꝛ cõcuſſionis q̃ſi totius
corꝑis/ ſpecialiter in pudẽdis nec ita ꝑſtri
git aut obnubilat in ſuo exitu iudiciũ ra/
tionis/ ſicut venit in humore vere ſemina
li. qm̃ ꝛ ille humor ſeminalis/ magis dige
ſtus eſt ꝛ ad cauſationẽ libidinoſe delecta
tionis/ niſi ꝑ infrigidatõeꝫ aut aliũde cor
ruptus ſit/ ꝓportionabilior inuenitẽ. Ha/
bet inſup humor iſte medius/ ꝙ ex leuiori
bus cauſis ac maiori facilitate mouetẽ ad
exitũ q̃ꝫ ſeminalis. ꝑſertim in mulieribus.
adeo ꝙ ex leuiſſimo motu corꝑis de loco
ad locũ/ vel inclinatõe/ abſqꝫ aliqua cogi/
tatione ꝛ abſqꝫ ſenſu ꝓueniat. Ex effectu
vero ꝑcipitẽ ꝑ ſordidationẽ/ quandã viſco
ſam in carne ſua vel in pãnis. Euenit aũt
facilius ꝛ nõ ſine aliquo ſenſu cõcomitan
te vel ꝓuio. dum ꝑſonã dilectã ſiue pulcrã
ſiue turpẽ/ ſiue iuuenẽ ſiue ſenẽ/ ſiue ſecu/
larem ſiue religioſam ꝛ qñqꝫ deuotã aſpi/
ciunt aut tangũt aut ei arrident aut confa